

ProQuest Day – setkání uživatelů

21. 5. 2019

Praha: ČVUT – Fakulta stavební, Thákurova 7

Seminář pořádáný **Albertinou icome Praha a společností ProQuest** se věnoval praktickým zkušenostem českých i zahraničních knihoven s **akvizičním modelem DDA (akvizice řízená uživateli)** v rámci platformy **Proquest Ebook Central, Academic Video Online a ProQuest One Academic** – nová platforma zpřístupňující e-časopisy, e-knihy, disertace a videa.

1/ Filip Vojtášek

Existují čtyři akviziční moduly:

1/ **moderovaný přístup** – je nejatraktivnější, moderátor vybírá a nechá zpřístupnit ty e-knihy, které doporučí uživatelé (knihovna zakoupí), podmínkou je individuální přihlášení, po dobu pěti minut si uživatel může prohlížet

2/ nemoderovaný nákup

- jedná se o klasické **PDA**, proběhne automatická objednávka

3/ výpůjčky

knihovna vybere e-knihy, které je pak možné půjčovat

4/ **Access-to-Own (ATO)** cena každé výpůjčky se odečítá od nákupní ceny (jakoby na leasing), následně se trvale zakoupí

Katalog ProQuest nabízí 1 241 000 titulů v režimu DDA – 90%, neomezený přístup je k 81 % (včetně Tylor & Francis, Springer, Elsevier)

86 % je v angličtině, v němčině 11%.

Od 1. 1. 2019 je zrušen poplatek za platformu ProQuest.

2/ What do students and faculty need in a research database? Te librarian's perspective – Mark Ayling, ProQuest

V roce 2018 provedli výzkum mezi studenty a zaměstanci vysokých škol – zúčastnilo se 1353 respondentů z celého světa. Z výzkumu vyplynulo, že potřeby akademiků a studentů se mění, knihovny musí reagovat a zavádět nové typy médií, různé formáty a více možností – například video – žádáno hlavně při studiu medicíny. Nejvíce žádán byl přístup k časopisům, tištěným knihám ,

závěrečným pracem, elektronickým knihám, sborníkům z konferencí a videím. Administrace elektronických zdrojů vedená pokud možno z jedné platformy.

Doporučují nové produkty – např. ProQuest One Academic, ProQuest Central, Academic Complete – e-books, PQDT Global – dissertations and theses - 4,5 mil., 175 subject areas.

AVON – Academic Video Online (více než 3000 videí).

Uživatelé knihovny potřebují bezbariérový přístup ke všemu.

3/ Utrecht University Library, The Netherlands – Jitske Dolstra

V roce 2010 začali kupovat e-knihy, v r. 2012 zkusili PDA. Nyní mají v katalogu půl milionu e-knih. Zkusili různé druhy akvizčních modelů – PDA.

V letech 2012 – 2013 přistoupili k pilotnímu programu - přidělili finanční částku na nákup e-knih bez moderování – během dvou týdnů byla částka utracena.

Proto zvolili moderovanou akvizici. Přidělili částku 41 000 dolarů na rok, určeno na nákup e-knih pouze v angličtině, jedna e-book stála 30 – 280 dolarů.

Závěrem bylo, že se PDA osvědčila. Překročili ale danou částku (finance z projektu), bylo nutné provést změny. Vydavatelé zvyšovali ceny e-books, proto některé vyřadili. Náklady rostly, výsledkem bylo méně zakoupených knih.

V roce 2014 koupili 328 e-books, v roce 2018 pouze 7 e-books za stejnou částku.

Vyzkoušeli také způsob **Pick and Choose** – objednávali tak titul po titulu v **OASIS**. Nyní pokračují v moderované PDA.

4/ Zkušenosti s modelem DDA v Moravské zemské knihovně v Brně – Michal Škop

DDA výpůjčky od r. 2017. Vybrali **EBSCO Public Library Collection** – nebylo to to, co by studenti chtěli (vycpaná kolekce), nezajímavé tituly – proto zrušili.

Následně v r. 2016 začali s **modelem DDA v ProQuest Ebook Central** – složité nastavování.

V r. 2017 začli využívat nástroj **krátkodobých výpůjček na 14 dní, moderováno** (musel být souhlas), nepoužívají discovery, nejvíce využít Press reader.

Propagace: web, FB, Instagram, letáky, MVS, MMVS

Nevýhody: čtenář si musí zažádat o výpůjčku – je to bariéra, vysoké částky u některých publikací – proto nepovolovali, zamítali, nabízeli alternativu (i tištěnou), dále bylo nutné mít softwarové vybavení (Adobe Digital Editions a vytvoření účet Adobe ID).

Plusy: velká nabídka e-knih, pětiminutové čtení zdarma, přehledný modul statistik, způstatek depozitu – zakoupení knih na konci roku, platba jen za to, co se skutečně využije.

Rozpočet byl 200 tisíc, požádalo 13 čtenářů, průměrná cena výpůjčky byla 49 dolarů/14 dnů.

5/ Využitie „Academic Video Online“ vo vzdelávacom procese (skúsenosti z Univerzity Komenského v Bratislave) - Jana Ilavská

Generace mileniálů je vizuální generace, 92 % užívá videa. Dává to možnost opakování podle potřeby, rozšíření možností distančního vzdělávání, podpora informační, digitální a mediální gramotnosti.

Na UK mají 24 databází – z toho 12 předplatné UK, ostatní v rámci konsorcií, NISPEZ, SNK.

V roce 2017 rozšířili portfolio o **Academic Video Online** – zvolili zkušební přístup na jeden rok. K dispozici 64 000 videí z různých oborů. Mají pozitivní ohlasy od studentů i učitelů. Je zde možnost trvalého zakoupení (oni zatím nekoupili).

Je možnost přidávat vlastní videa, možnost interaktivně pracovat, sdílet video. Používají videa ve výuce, například katedra všeobecných dějin. Cílem bylo seznámit studenty s touto videokolekcí.

Plusem je, že pedagog může vytvořit zajímavé hodiny – domácí kino s diskusí, jsou zde titulky, interaktivní obsah, možnost tisku vybraných částí, zvýšena motivace studentů, osobní rozvoj, lepší komunikace.

6/ Zkušenosti VŠE s moderovaným nákupem e-knih – Václav Šubrt z Vysoké školy ekonomické v Praze

Podpořili dva projekty – **1/ EBSCO – nemoderované**

2/ DDA – moderované

Výsledkem je, že mají zakoupeno asi **160 titulů, chtějí pouze trvalé nákupy, NE výpůjčky**. Stará se o to několik lidí. Složitější byla evidence nákupů.

Technologické aspekty: složité nastavování moderovaného nákupu, problematický shibboleth. Chtěli rozlišit podle fakulty a stupně studia, narazili na GDPR – nepochopili, v čem to odporuje GDPR. Takže to nerozlišili, nepoznalo se, z jaké školy je objednáváno. Museli identifikovat lidi dodatečnými maily, komunikací.

E-knihy nemají importovány v online katalogu, nýbrž jen v **summonu**.

Jako výhodu vidí moderovaný nákup vhodný jako doplnění k běžnému fondu, udržitelnost z pohledu projektů; lze upravit, jak se systém chová k uživateli.

Některé oblasti nabídky by potřebovaly rozšířit (ekonomie), některé naopak zúžit, ale automatizovaně.

Zapsala: N. Haščáková